

Vald og seksuelle overgrep har alvorlige helsekonsekvensar, men vert ofte oversett.

Kva skal vi sjå etter?

Inge Nordhaug
RVTS-Vest
www.rvts.no/vest

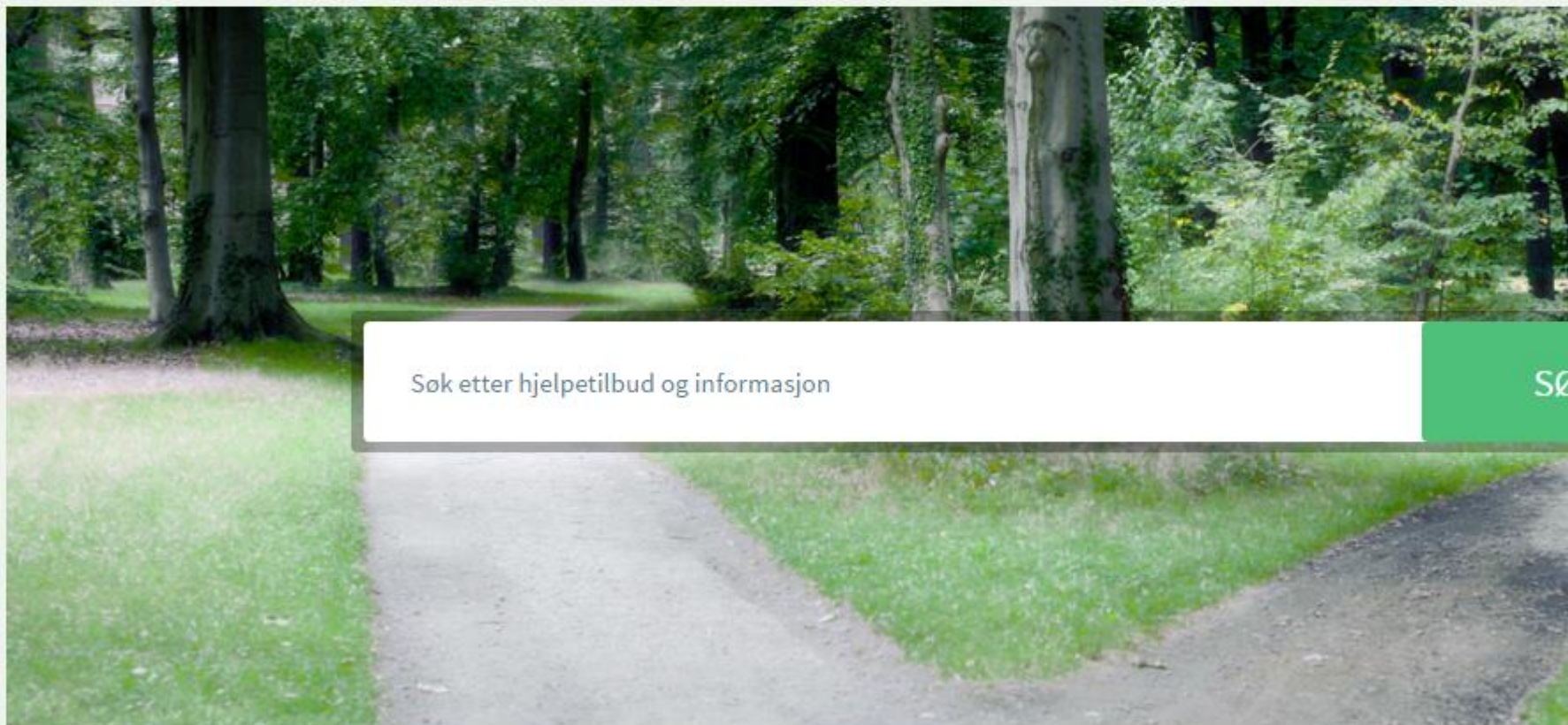
Nasjonal veiviser
ved vold og overgrep

<https://dinutvei.no/>

SPØRSMÅL OG SVAR

HJELPETILBUD

OM DINUTVEI.NO

Søk etter hjelpetilbud og informasjon

SØK

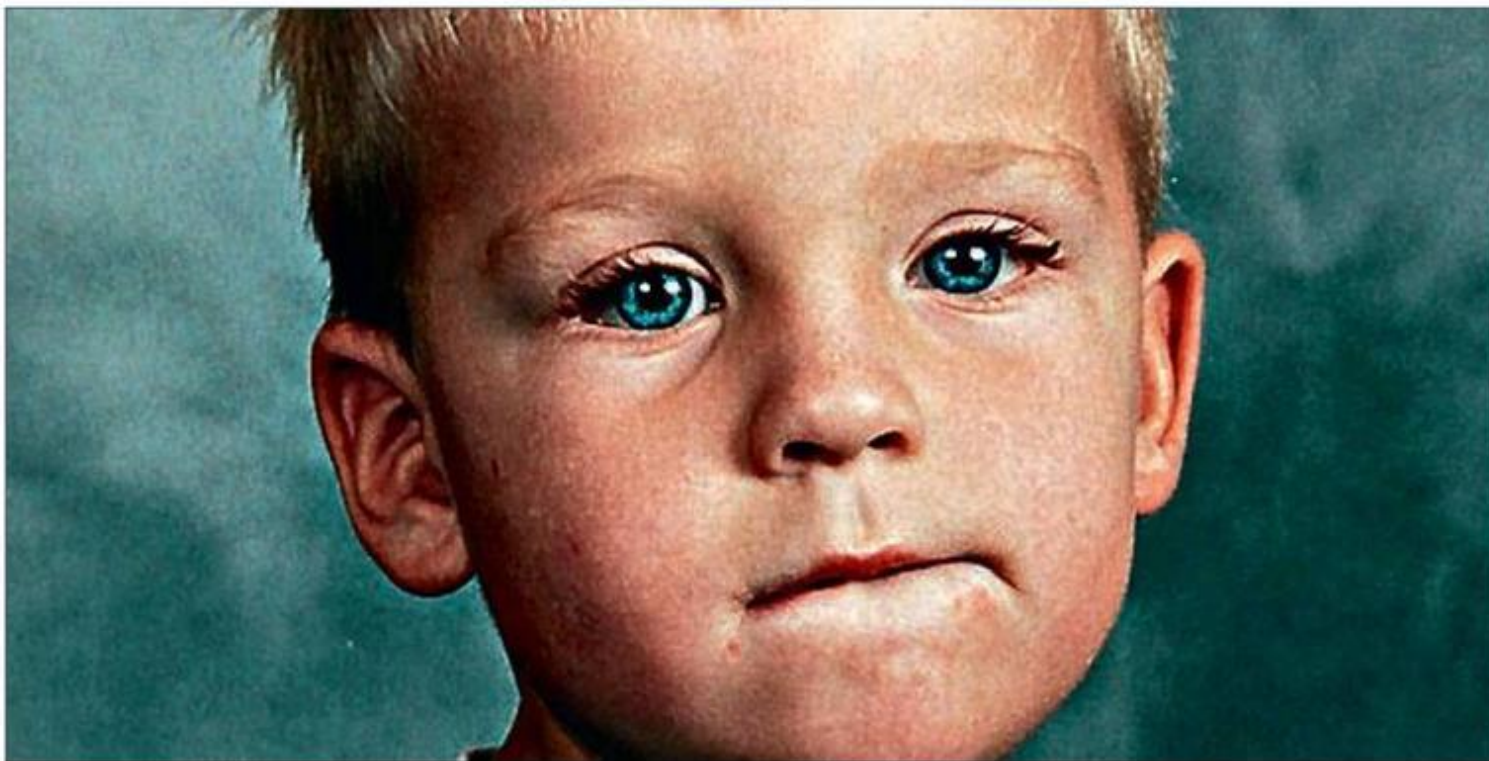

FOTO: PRIVAT/ PER ANNAR HOLM

= annonse

AFTENPOSTEN EAVIS

Aftenposten 16 år og gammel

- Helikopteret var klart
- Mannskapet var klart
- Ble bedt om å vente

BESTE OLIVERT

Kjøp dagens eAvis
morgen- og aftenutgaven

= annonse

 Flytteportalen
adresseendring på nett

MØTEPLASSEN
Finn kjerligheten på nettet

 finn Mulighetenes marked

 let's deal Daglige deals

 mittanbud.no
Få jobben gjort

 Prisjakt

Gutten som ble usynlig

Skadene på Christoffer Kihle Gjerstads ansikt og kropp bekymret alle. Men ingen varslet. Så døde han.

«Vi spør oss hvorfor i all verden vi ikke oppdaget dette»

annonse

tilbud:
**HØSTENS
FARGER**

Disse fargene er høstens heteste til neglene dine.

kun kr
99,-

▶

VANITYSTORE

Et team på 15 personer mente den spesielle adferden til to overgrepsofre i Alvdal skyldtes autisme. Barnevernet visste at stefaren (64) var dømt til betinget fengsel i en overgrepssak i nabokommunen.

HARALD S. KLUNGTVEIT
hkl@dagbladet.no

KRITISK: Bistandsadvokat Inger Johanne Reiestad Hansen tror kommunen kan ha forvækslet ettervirkninger av overgrep med symptomer på Asperger's syndrom. Foto: JACQUES HVISTENDAHL

ALVDAL (Dagbladet):

Både Fylkesmannen i

Emneord

Nyheter

mest lest siste 24 timer

Patrick har stått fast på fjellet i fem døgn

- Vognføreren må vente på våren, sier Vegtrafikkentralen.

Derfor bryr hun seg ikke om at sexlivet stinker

De fleste kvinner er ikke så nøye på om lysten eller nytelsen uteblir, viser forskning.

Transe dyttet foran t-banen i London

Sto og tullet med kvinnelig bekjent, så ble han dyttet foran toget. Nå er venninne mistenkt for drap.

Medikalisering; diagnosar som kamuflasje

- Reaksjonar på hendingar i livet kan «likne» symptom
- Krenka barn vert sjuke vaksne
- “What causes most Illness in Adulthood is poisoning Stress in Childhood”/
 - http://developingchild.harvard.edu/key_concepts/toxic_stress_response/
- Reigstad B, Jørgensen K, Wichstrøm L. Diagnosed and self-reported childhood abuse innatinal and regional samples of child and adolescent psychiatric patients: prevalences and correlates. *Nordic J Psychiatry* 2006;60:58-66

Svikt og svik

Gjennomgang av saker hvor barn har vært utsatt for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt

NOU som skulle sjå på «saker» som hadde gått galt. Gikk svært nøye gjennom 20 saker og fann systematiske svikt i

Helsetenester

Skular /barnehagar

Barnevern

Politi og rettsvesen

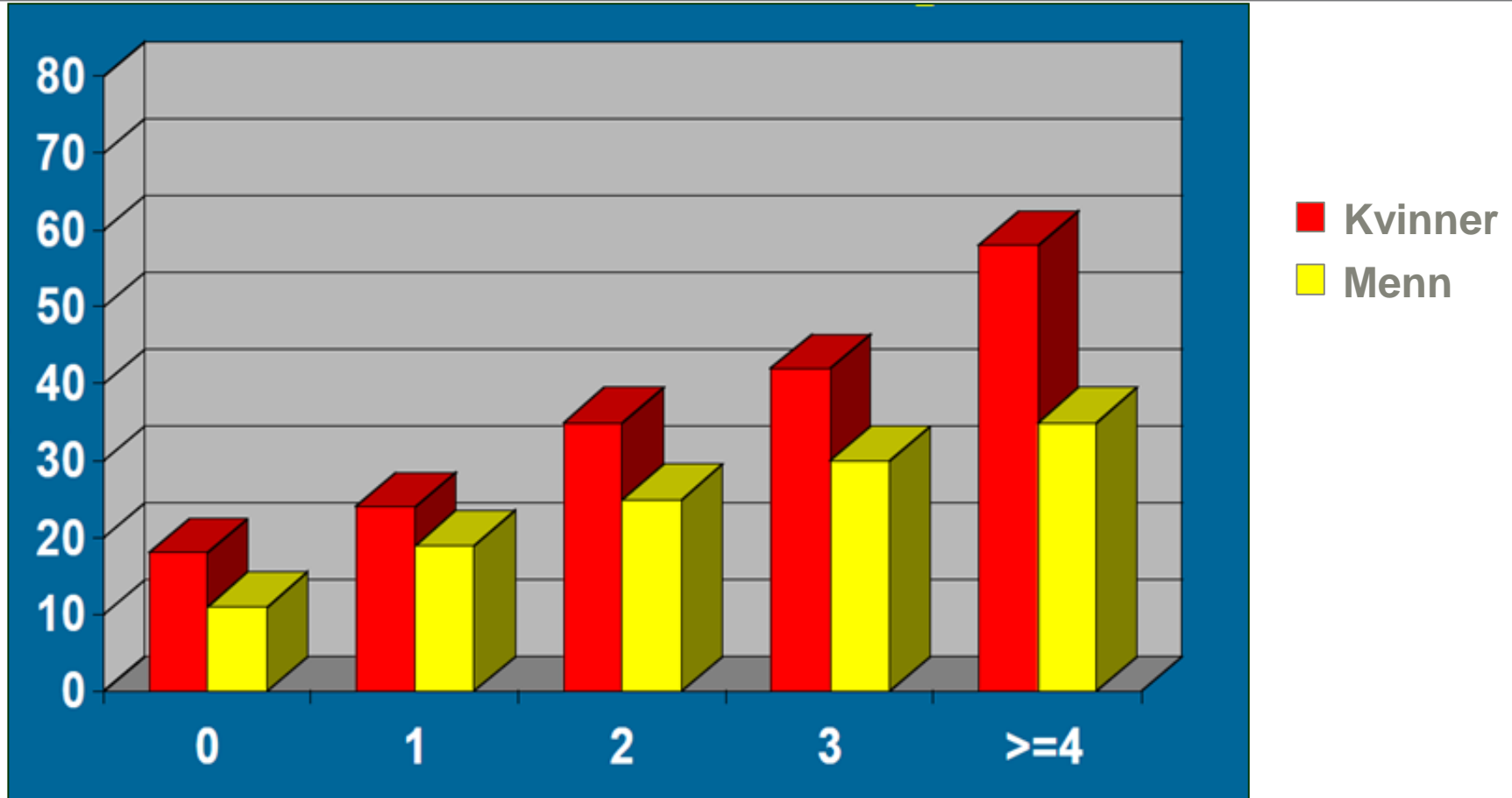
Ga anbefalingar for forbedring som «gruppa» har etterlyst oppfølging av

Verknader av ACE

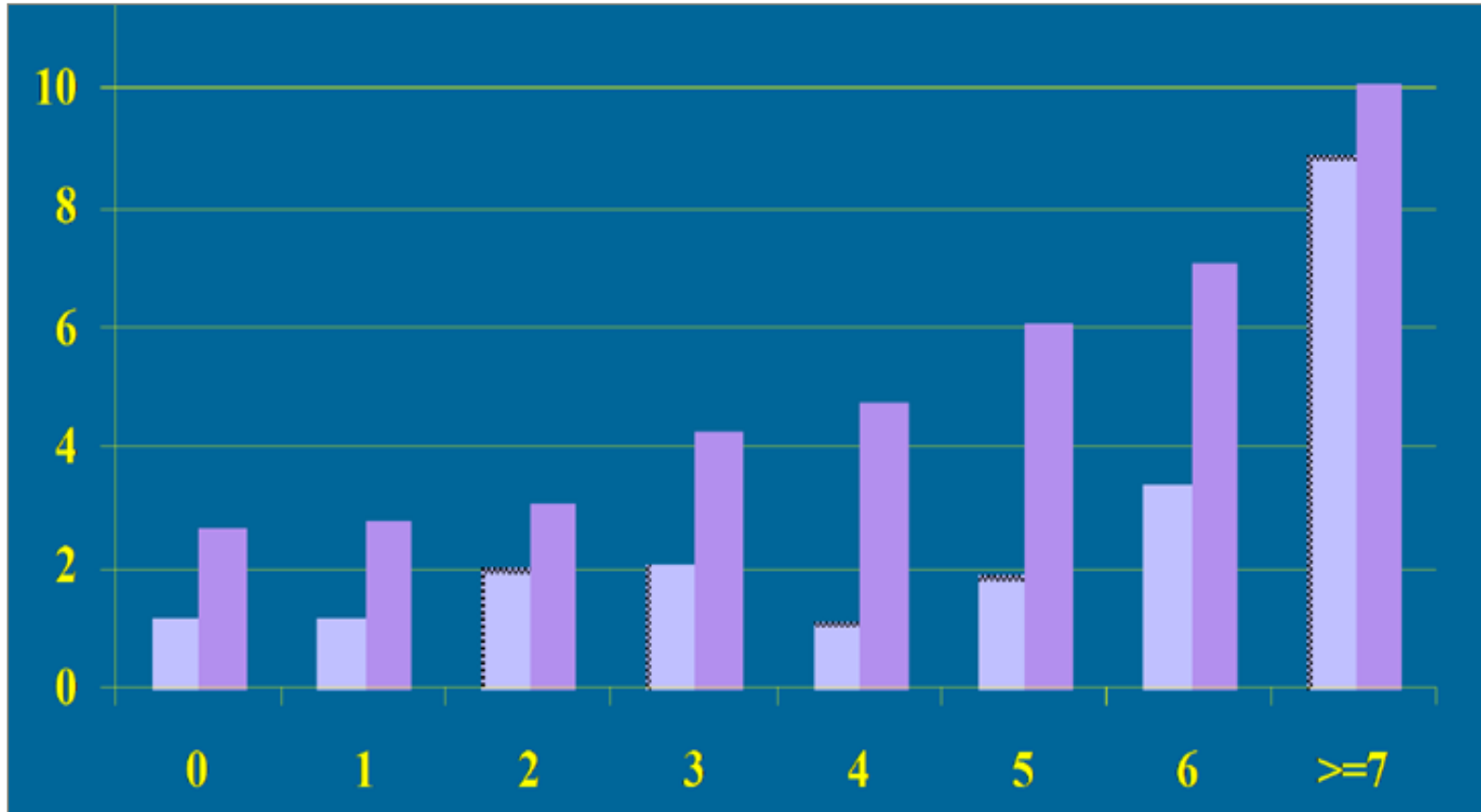
- Like sterke samanhengar mellom tal krenkande barndomsopplevingar og risikoen for sjukdom og livstilsjukdom som
 - hjarte og karsjukdommar
 - kreft
 - kroniske lungesjukdommar
 - overvekt
 - type II diabetes
 - mest alle psykiske lidingar

Depresjon i voksenalder

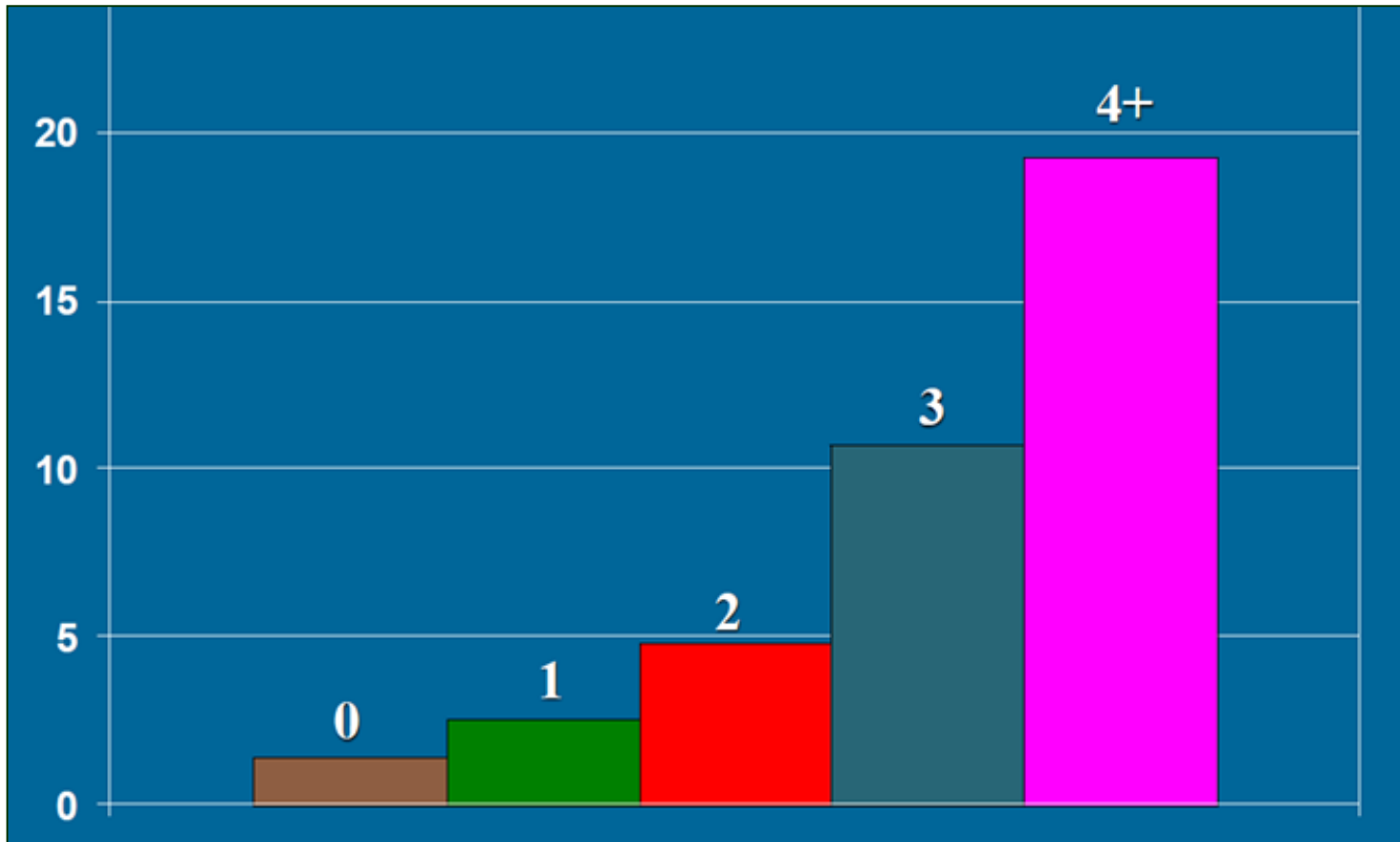

Antall typer krenkende barndomsopplevelser (ACEs)

Hallusinasjoner i voksen alder

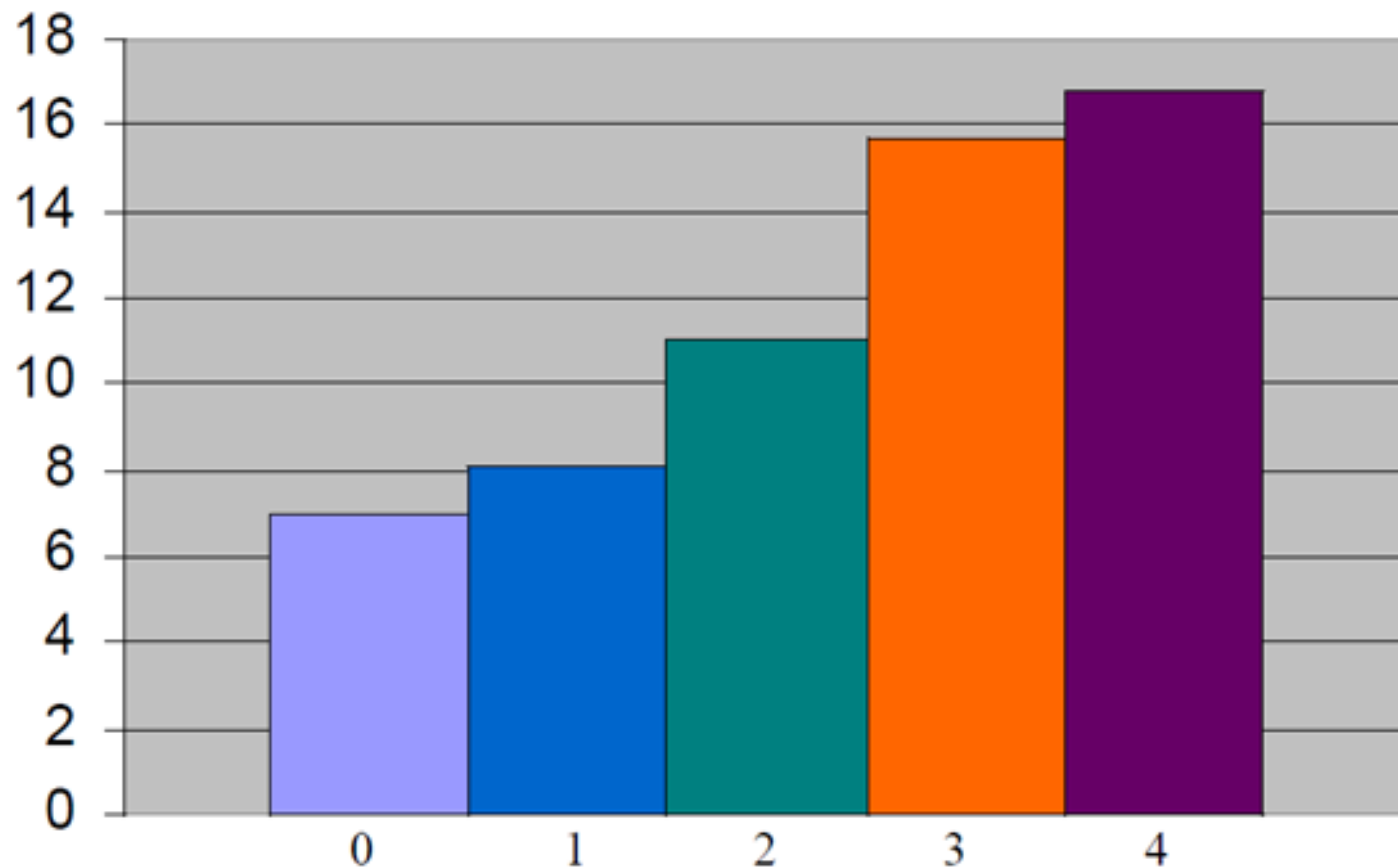

Antall typer krenkende barndomsopplevelser (ACEs)

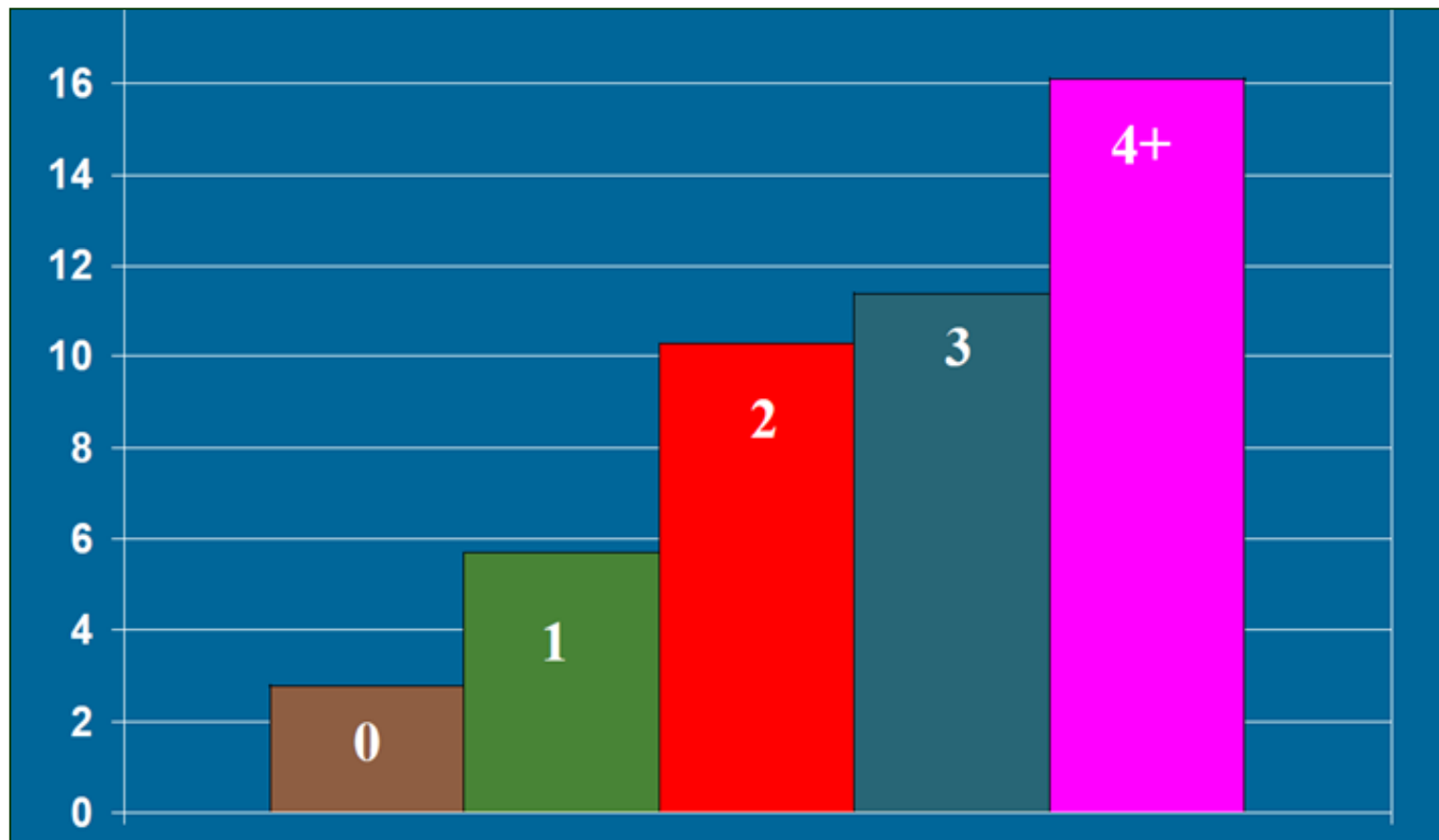

Antall typer krenkende barndomsopplevelser (ACEs)

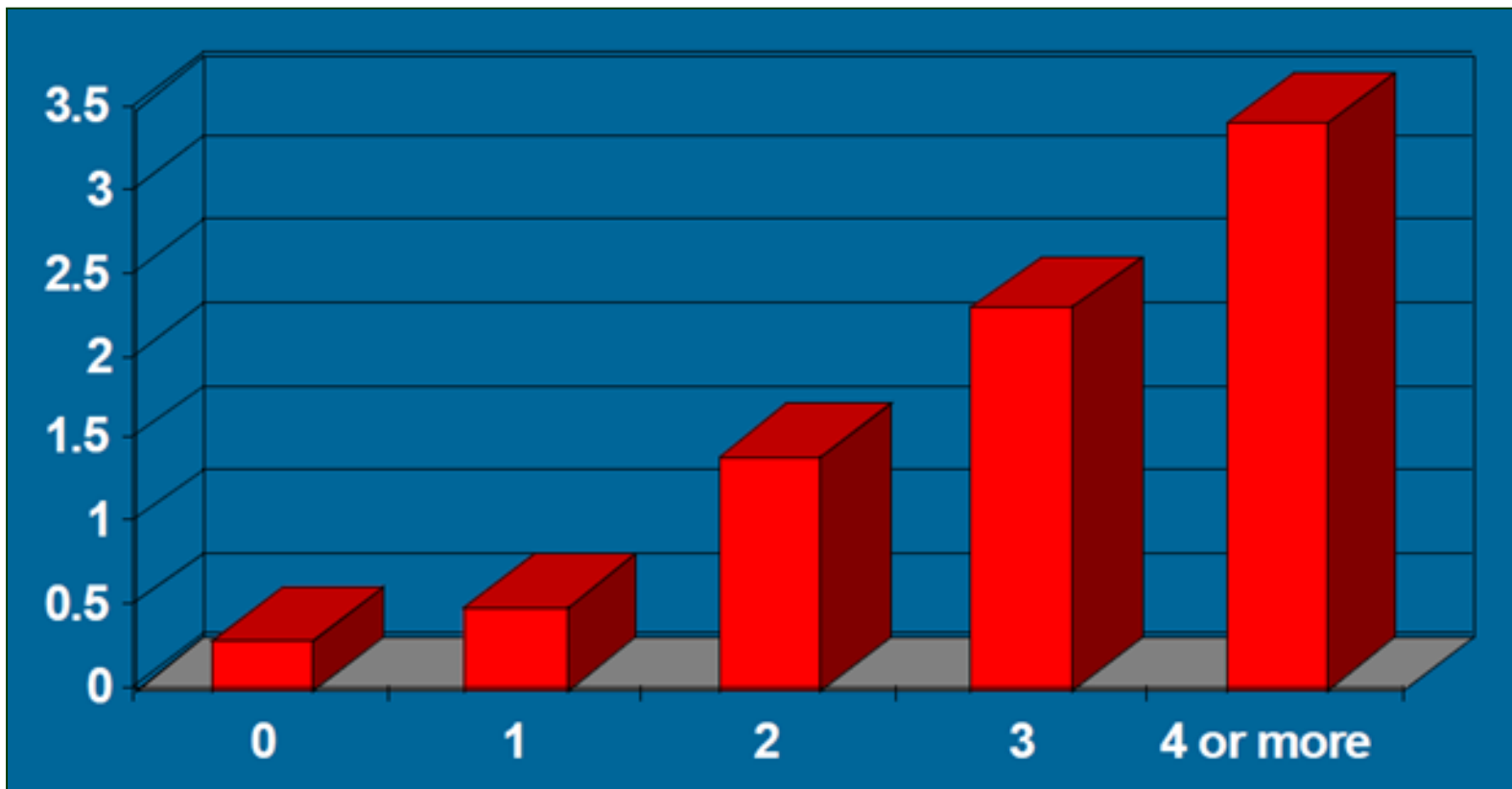
Kroniske luftveislidelser i voksen alder

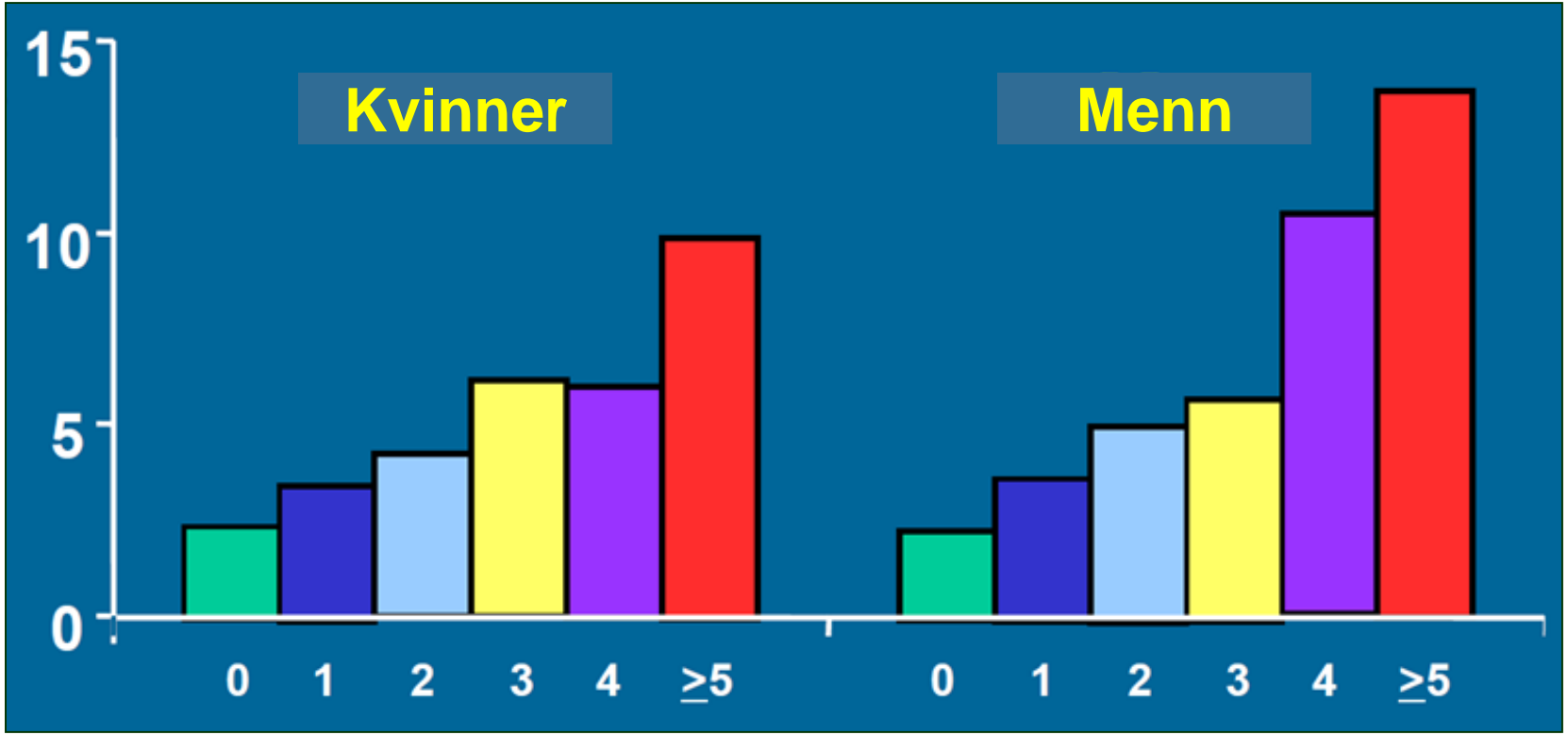
Antall typer krenkende barndomsopplevelser (ACEs)

Antall typer krenkende barndomsopplevelser (ACEs)

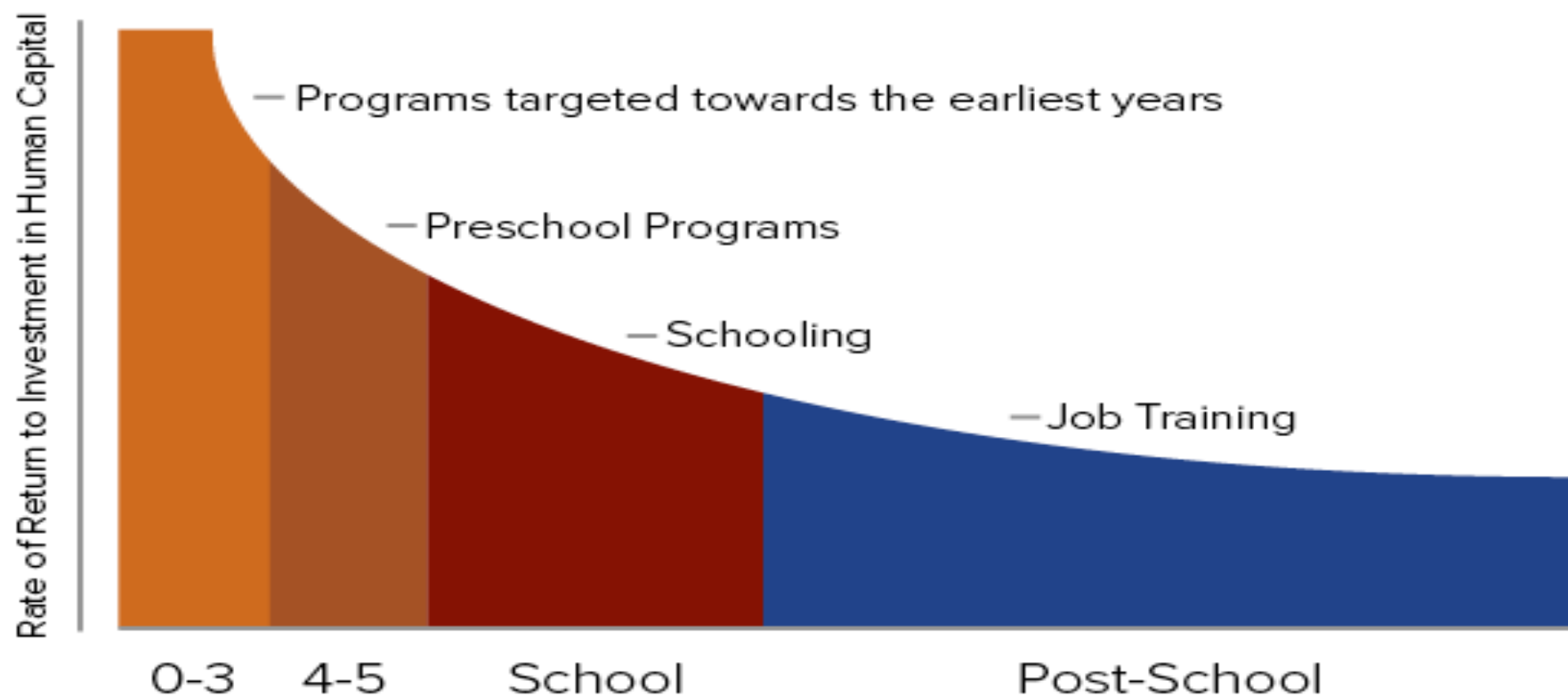
Antall typer krenkende barndomsopplevelser (ACEs)

Antall typer krenkende barndomsopplevelser (ACEs)

Denne er knytt mest til 0 år og oppover, men om ein tenkjer ei mor som er i stor risiko, Og får rett type tiltak dei første tre månader er gevinsten 19,7 dollar i gevinst pr dollar investert

Figure 2: Returns to a Unit Dollar Invested are Highest in Earliest Years

Source: Heckman and LaFontaine (2007)

- Kirkengen sine bøker;
- **www. akestudy.org**
 - **"Turning gold into lead"**
- **Gjør søk i PubMed (www.pubmed.org) på:**
 - **Vincent J Felitti**
 - **Robert F Anda**
- Heckman
 - <https://mitpress.mit.edu/books/giving-kids-fair-chance>
 - https://childandfamilypolicy.duke.edu/pdfs/10yranniversary_Heckmanhandout.pdf

Dynamikk i vald og overgrep

- Hemmeleghald
 - Syndrom og Secrecy
 -
- Avhengighet og sirkularitet
 - Syndrom of Addiction

Kva er vald og seksuelle overgrep

- Vald
 - Episodisk vald
 - Intimterror
 - Vald i oppdragelse
 - Mobbing
 - Blind vold
 - utøvar
 - Situasjon
 - Offer
- Seksuelle overgrep
 - All seksuell aktivitet som ikkje er konsent.
 - Ulik makt ein viktig faktor;
 - Alder
 - Rolle
 - Yrke

Nyare fenomen

- Seksuelle overgrep via sms og nett
- Mobbing via nett
- Truslar på snap chat

§ 196. Plikt til å avverg § 196. Plikt til å avverge et straffbart forhold

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som unnlater gjennom anmeldelse eller på annen måte å søke å avverge en straffbar handling eller følgene av den, på et tidspunkt da dette fortsatt er mulig og det fremstår som sikkert eller mest sannsynlig at handlingen er eller vil bli begått.

Avvergingsplikten gjelder uten hensyn til taushetsplikt og gjelder straffbare handlinger som nevnt i

a) § § 111, 113, 115, 117, 119, 121, 123, 128, 129, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 192, 193, 194, 223, 239, 255, 256, 259, 274, 275, 279, 282, 283, 288, 291, 295, 299, 312, 314, 327, 329, 355 og 357,

b) militær straffelov § § 50, 52 eller 96, eller

c) sikkerhetsloven § 18 a, jf. § 31 fjerde ledd.

Ved overtredelse av § § 312 eller 314 gjelder avvergingsplikten bare når den fornærmede er under 16 år.

Brudd på avvergingsplikten straffes ikke når

a) handlingen det er tale om å avverge ikke har kommet så langt som til straffbart forsøk, jf. § 16, eller

b) plikten ikke kunne oppfylles uten å utsette ham selv, hans nærmeste eller noen uskyldig for siktelse eller tiltale eller fare for liv, helse eller velferd.

**0 Tilføyd ved lov 7 mars 2008 nr. 4, endret ved lover 19 juni 2009 nr. 74, 19 juni 2015 nr. 65.
e et straffbart forhold**

■ ■ ■ Rapport 4 / 2015

Mia Cathrine Myhre, Catharina Borchgrevink
og Marianne Buen Sommerfeldt

Oversikt over rutineguider og kartleggingsverktøy for avdekking av vold i nære relasjoner

Nasjonalt kunnskapssenter
om vold og traumatisk stress a/s

Først litt reklame
for mi eiga bok!

Inge
Nordhaug

KVA SER VI
KVA GJER VI

Omsorgssvikt, vald
og seksuelle overgrep.
Skulen og barnehagen
sine oppgaver

Korleis snakke med barn og vaksne

- Barn (og vaksne) snakkast dårleg med
- Leiande spørsmål
- Vi er redde for kva barn vil seie

Når er det trong for avdekkende samtalar

når nokon på ulike måtar gjev signal om at dei har det vanskeleg

når signalene gjør oss bekymra

vi vil at dei skal fortelje oss om konkrete erfaringar og opplevelsar dei kan ha hatt

Kvifor snakkar vi ikkje med born om vanskelege ting?

- Synet på barns truverde
- Ethiske begrunningar
- Vaksne beskytter seg sjølv
- Vaksne trur dei beskytter borna
- Kulturen sitt tabu
- Redsel for å ta feil
- Redsel for foreldre sine reaksjonar
- Øydelegge for eventuell etterforskning

Kvifor fortel ikkje born om korleis dei har det?

- Minnet om hendingar er avspalta eller uvirkeleg
- Barnet fryktar den voksne sine reaksjonar
- Barnet frykter konsekvensar av å fortelje
- Dei er redde for ikke å bli trudd, hjelpe eller forstått
- Dei føler seg forlegne, skamfulle, skuldyngga og skitne
- Barnet er trua
- Barnet forstår intuitivt at det ikkje skal fortelje
- Overgrepene er tabubelagt
- Det har ikkje skjedd noko

Følelser og kroppsspråk

- Du ser så sint/trist/lei deg ut.
Kva har skjedd?
Fortell det til meg

Innledning til samtale om overgrep

- Ta utgangspunkt i barnet sine signal
- Generaliser: "eg kjenner mange born som gjer/seier/skriv/har det akkurat som deg, og dei har opplevd ting de ikke har turt å snakke om. eg har lurt på om du også bære på noko du ikke har turt å seie....?"
- Snakk med barnet om hemmeligheter og redsler, og kva som hindrer barn i å fortelle.

Hemmeligheter og redsler

- Snakk med barnet om gode og vonde hemmeligheter
 - at born er redde for å bryte onde hemmeligheter
 - at born er redde for ikke å bli trudd
 - at born er redde for truslar
 - at born er redde for kva som kan skje om dei fortel

Indre og ytre sikringsopplegg

- Samtale om løyndommar med angst for å fortelje er grunna i indre oppleving av fare ved å snakke
- Om du får løyndommen overtek du ansvar for sikkerheit
- Indre sikring må erstattast av ytre sikring når løyndom er fortalt
- Barnevern
- Politi
- Lov om Krisesenter

Fremmende og hemmende kommunikasjon

Fremmende:

Åpne spørsmål

- imperativ form
- deskriptiv form

Ikke ledende

- nøkkelspørsmål/referanse til tidligere utsagn

Hemmende:

Lukkede spørsmål

- ja/nei spørsmål
- årsaksorientert form
- vid og generell form

Ledende

- ledende sp.mål til forventet svar
- valgspørsmål
- projisering

Fremmende og hemmende kommunikasjon

- Aktiv lytting
 - gjentagelse
 - bekreftelse
 - oppsummering
- Klargjørende
 - sonderende spørsmål
 - personlig form
 - barnets språk
 - metakomm./speiling
 - pauser
- Passiv lytting
 - overhøre
 - tvil/benektning
 - skifte av tema
 - press/kjøpslåing
- Tilslørende
 - utspørring
 - du-form
 - voksnes språk
 - flere spørsmål

Ved otte for barn sin situasjon

- Om vald og seksuelle overgrep
 - kontakte barneverntenesta utan å snakke med foreldre
 - ved tvil drøfte framgangsmåte med barnevernet
- Ved generell uro og mistanke om omsorgssvikt
 - snakke med foreldre
 - (kanskje den viktigaste samtalen i barns liv)
 - kan foreldre sjølv rydde opp er det bra
 - om ikkje er meldeplikta nær
 - bruk barnevernet som konsulent på anonym saksdrøfting

- Her er nokre linker på James Hackmann sine studiar av tidleg innsats.
- <http://www.aftenposten.no/meninger/debatt/Tidlig-innsats-er-lonnsomt-og-rettferdig-102405b.html>
- <https://mitpress.mit.edu/books/giving-kids-fair-chance>
- https://childandfamilypolicy.duke.edu/pdfs/10yraniversary_Heckmanhandout.pdf

[Epigenetikk](#)

[Kirkengen: Kroppen er mett med erfaring](#)

<http://tidsskriftet.no/article/2090676>

Utviklingstraumer

regulering som nøkkelbegrep i en ny traumepsykologi

[Dag Øystein Nordanger](#) ; [Hanne Cecilie Braarud](#)

lenker

- www.nkvts.no
- www.rvts.no
- www.dinutvei.no
- www.fmso.no

Oversikt over tilboda til utsette for vald og seksuelle overgrep

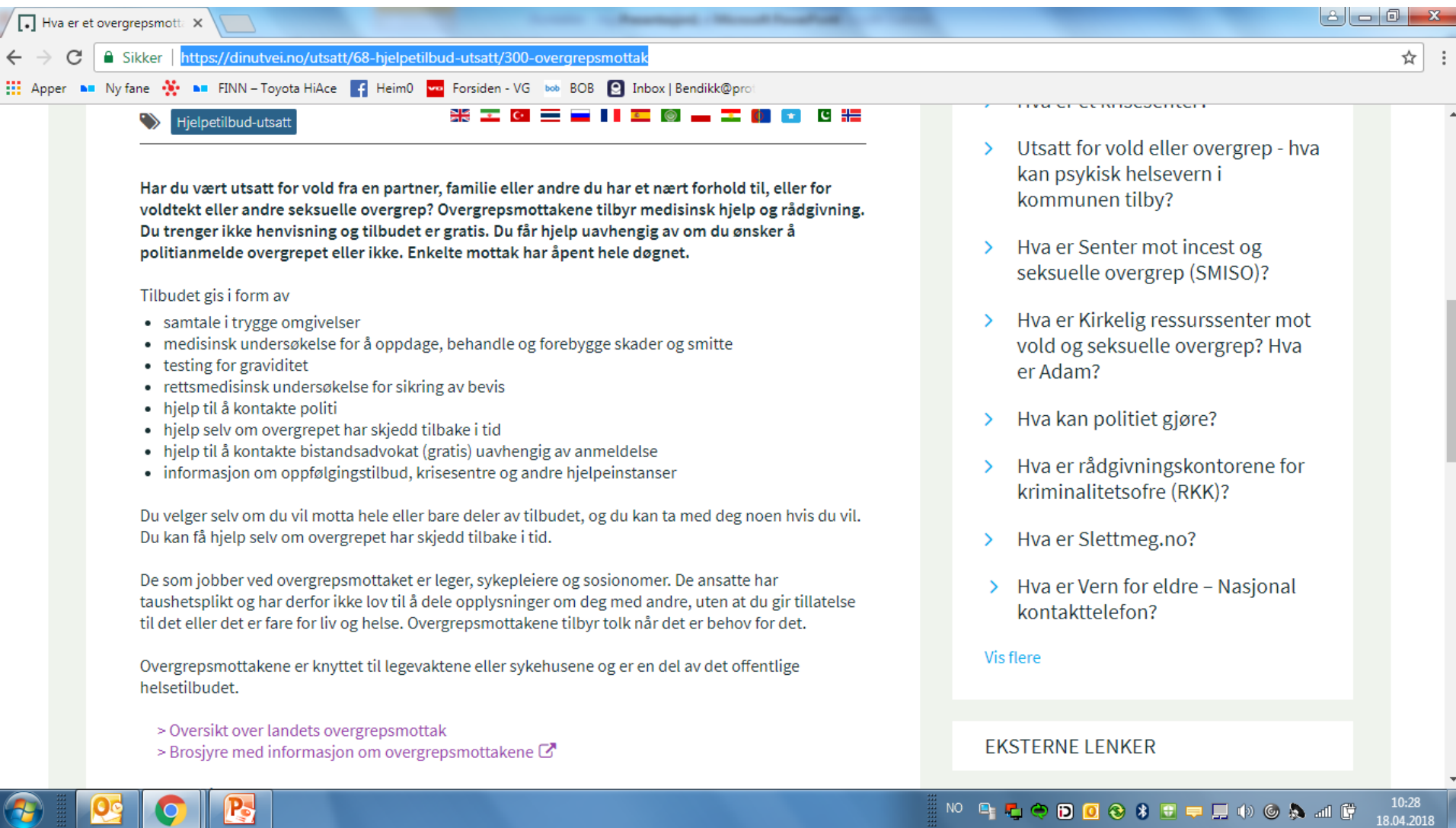
Inge Nordhaug

Nettressursar for oversikt

- Overgrepsmottak www.dinutvei.no
- Barnehus
- Krisesenter
- SMISO
- DIXI

Overgrepsmottak

<https://dinutvei.no/utsatt/68-hjelpetilbud-utsatt/300-overgrepsmottak>

The screenshot shows a web browser window with the address bar containing the URL <https://dinutvei.no/utsatt/68-hjelpetilbud-utsatt/300-overgrepsmottak>. The page title is "Hjelpetilbud-utsatt". The main content of the page is in Norwegian and discusses support services for victims of violence. It includes a list of services offered, such as counseling, medical examinations, and legal assistance. There are also links to "Oversikt over landets overgrepsmottak" and "Brosjyre med informasjon om overgrepsmottakene". On the right side of the browser window, there is a sidebar with a list of "EKSTERNE LENKER" (External Links) including "Utsatt for vold eller overgrep", "Hva er Senter mot incest og seksuelle overgrep (SMISO)", "Hva er Kirkelig ressurscenter mot vold og seksuelle overgrep?", "Hva kan politiet gjøre?", "Hva er rådgivningskontorene for kriminalitetsofre (RKK)?", "Hva er Slettmeg.no?", and "Hva er Vern for eldre – Nasjonal kontaktelefon?".

Hva er et overgrepsmottak?

Utsatt for vold eller overgrep - hva kan psykisk helsevern i kommunen tilby?

Hva er Senter mot incest og seksuelle overgrep (SMISO)?

Hva er Kirkelig ressurscenter mot vold og seksuelle overgrep? Hva er Adam?

Hva kan politiet gjøre?

Hva er rådgivningskontorene for kriminalitetsofre (RKK)?

Hva er Slettmeg.no?

Hva er Vern for eldre – Nasjonal kontaktelefon?

[Vis flere](#)

EKSTERNE LENKER

Hjelpetilbud-utsatt

Har du vært utsatt for vold fra en partner, familie eller andre du har et nært forhold til, eller for voldtekt eller andre seksuelle overgrep? Overgrepsmottakene tilbyr medisinsk hjelp og rådgivning. Du trenger ikke henvisning og tilbudet er gratis. Du får hjelp uavhengig av om du ønsker å politianmelde overgrepet eller ikke. Enkelte mottak har åpent hele døgnet.

Tilbudet gis i form av

- samtale i trygge omgivelser
- medisinsk undersøkelse for å oppdage, behandle og forebygge skader og smitte
- testing for graviditet
- rettsmedisinsk undersøkelse for sikring av bevis
- hjelp til å kontakte politi
- hjelp selv om overgrepet har skjedd tilbake i tid
- hjelp til å kontakte bistandsadvokat (gratis) uavhengig av anmeldelse
- informasjon om oppfølgingstilbud, krisesentre og andre hjelpeinstanser

Du velger selv om du vil motta hele eller bare deler av tilbudet, og du kan ta med deg noen hvis du vil. Du kan få hjelp selv om overgrepet har skjedd tilbake i tid.

De som jobber ved overgrepsmottaket er leger, sykepleiere og sosionomer. De ansatte har taushetsplikt og har derfor ikke lov til å dele opplysninger om deg med andre, uten at du gir tillatelse til det eller det er fare for liv og helse. Overgrepsmottakene tilbyr tolk når det er behov for det.

Overgrepsmottakene er knyttet til legevaktene eller sykehusene og er en del av det offentlige helsetilbudet.

[> Oversikt over landets overgrepsmottak](#)
[> Brosjyre med informasjon om overgrepsmottakene](#)

NO 10:28 18.04.2018

Skiftande regler

- Overgrepsmottak satsing frå departementet
- Helsedirektorat splitta i syn på viktighet
- Politisk dragkamp om kva som skal høyre til spesialist- og kommunehelsetenesta
- Vold er kommunalt og seksuelle overgrep er spesialist
 - det skjedde etter at overgrepssatsinga var sett i gang.

I Hordaland og Sogn og Fjordane

- Fonna
 - Voldtektsmottak ved sjukehuset i Haugesund. Vald er lokal legevakt
- Sogn og Fjordane ;
 - Legevakt med overgrepsmottak for heile fylket. Tek både vald og seksuelle overgrep. Nokre kommunar pendlar
- Hordaland;
 - Legevakt i Bergen som og har overgrepsmottak som fungerer som voldtektsmottak. Vold er den kommunale legevakta

Krisesenter

Lov om krisesentertilbod.

- Bergen krisesenter, dekker mange kommunar i Hordaland
 - <http://www.bergenkrisesenter.no/>
- Fjell krisesenter og barnevernvakt
 - <https://www.fjell.kommune.no/helse-omsorg-og-samfunn/krisesenterbarnevernvakten/>
- Krisesenter Vest, Haugesund og Stord
- Krisesenter Sogn og Fjordane (Florø)
 - <https://www.krisesenteret.sf.no/>

Oppgåver

- Støtte og overnattingstilbod for kvinner, menn og barn
- Faglig godt tilbod til alle grupper
- Separert tilbod til menn
- Stor kompetanseutbygging siste åra
- Kompetansmiljø for kommunen i spm. om vald

Krisesenteret

i Sogn og Fjordane 2016

- 60% utanlandske
 - 40 % av dei gift med norske menn
 - 7-8 % frå andre delar av landet av tryggingsomsyn
 - 110 personar overnatta
 - 50 kvinner
 - 50 barn
 - 10 menn
- Telefonar 1740
- Kvinner 968
 - Off på v av kvinner 671
 - Menn 53
 - Off på v av menn 41
- Overnattingstid
 - Kvinner 37,9 døgn
 - Menn 21,5 døgn
 - Barn 20,4 døgn

Barnehus

<https://www.statensbarnehus.no/>

- Etter modell frå USA og Island
 - I Norge lagt til politidistrikta
 - Barnehuset i Bergen ansvar for Hordaland og Sogn og Fjordane
 - Underavdeling i Førde opna i haust.
- Tilrettelagt avhøyr
 - Medisinsk undersøking
 - Råd og rettleiing
 - Kompetansebygging
 - Har no vart i 10 år.
 - Brukarar nøgd med hjelp men misnøgd med straffeprosessen. (Barneombudet 2018)

Barnehus avdeling Førde 2. oktober

Andre tilbud

- Alarmtelefon for barn og unge 116111
- Kirkens SOS; telefon, SMS og chattetenester
- Andre telefontenester

Perspektiv

- **Strafferettsperspektivet**
 - **Beskyttelsesperspektivet**
 - **Helseperspektiv**
- Instansar vert ofte bærande for dei ulike perspektiva.
 - Overgrepsmottak; helseperspektiv overordna?
 - Krisesenter og avverge; beskyttelse overordna?
 - Politi og Barnehus, strafferettspespektivet overordna?